

İSTİLACI YABANCI OTLARDA GÖRÜLEN ÖNEMLİ BAZI VİRÜS HASTALIKLARI**Bahadır ŞİN, Hüseyin ÖNEN***Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, Tokat*bahadir.sin@gop.edu.tr**Özet**

Kültür bitkilerinde, birçok hastalık ve zararlı etmen farklı dönemlerde zarar oluşturmakta ve ürün kayıplarına neden olmaktadır. Bitkilerde hastalıklara yol açan etmenlerden biride virüslerdir. Virüsler, meydana getirdikleri ürün kayıpları ve mücadelelerinin zor olması nedeniyle en önemli etmenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Kültür bitkilerinde 73 cins ve 49 familyaya ait 1550 farklı tür, virüsler tarafından hastalandırılmaktadır. Bitkilerde hastalık yapan 1000'den fazla virüs etmeni olmakla birlikte, bunlar içerisinde *Tobacco mosaic virus (TMV)*, *Cucumber mosaic virus (CMV)*, *Tomato spotted wilt virus (TSWV)*, *Tomato yellow leaf curl virus (TYLCV)*, *Potato virus X (PVX)*, *Potato virus Y (PVY)*, *Plum pox virus (PPV)*, *Cauliflower mosaic virus (CaMV)*, *Brome mosaic virus (BMV)* ve *African cassava mosaic virus (ACMV) virüs etmenleri*, en önemli bitki patojeni 10 virüs arasında kabul edilmektedir. Virüslerin yayılmasında rol oynayan önemli konukçulardan biri de yabancı otlardır. Yabancı otlar, virüsleri, kültür bitkilerinin bulunmadığı dönemlerde barındırması ve birçok vektör böceğe konukçuluk etmesi sebebiyle, yeni virüs enfeksiyonlarının ortaya çıkmasında önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmada, Türkiye İstilacı Bitkiler Kitabında yer alan 50 istilacı bitki türü, virüslere konukçuluk etmeleri yönünden gözden geçirilmiştir. Çalışma sonunda, istilacı bitkilerde en çok *Tomato spotted wilt virus (TSWV)*, *Tobacco mosaic virus (TMV)*, *Potato virus Y (PVY)*, *Cucumber mosaic virus (CMV)*, *Tomato yellow leaf curl virus (TYLCV)* etmenleri ile ilgili tespitlere rastlanmıştır. Buna göre çok kolay yayılabilen istilacı bitkilerin önemli hastalıklara yol açan virüsleri de beraberinde taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Virüs hastalıkları, İstilacı bitkiler, Değerlendirme, Türkiye İstilacı Bitki Kataloğu

SOME IMPORTANT VIRAL DISEASES OBSERVED ON INVASIVE PLANTS

Bahadır ŞİN, Hüseyin ÖNEN

Gaziosmanpaşa University, Agriculture Faculty, Plant Protection Department, Tokat, Turkey

bahadir.sin@gop.edu.tr

Abstract

Numerous pests and diseases cause significant yield reduction and economic losses in a number of crops at different growth periods. Viruses are one of the pathogens causing diseases in plants. Viral diseases are accepted as one of the most important pests due to difficulties in their management as well as progressive expansion of the virus infested areas. The identification and evaluation of different vectors to these viruses are of prime importance for preventing the new infections. Officially recognized viral species are in an astounding number of 1550 species belonging to 73 genera and 49 families. *Tobacco mosaic virus (TMV)*, *Cucumber mosaic virus (CMV)*, *Tomato spotted wilt virus (TSWV)*, *Tomato yellow leaf curl virus (TYLCV)*, *Potato virus X (PVX)*, *Potato virus Y (PVY)*, *Plum pox virus (PPV)*, *Cauliflower mosaic virus (CaMV)*, *Brome mosaic virus (BMV)* and *African cassava mosaic virus (ACMV)* have been accepted as economically most important viral agents. Weeds are among the important hosts responsible for transmission of viral diseases. Due to ability of maintaining the virus particles for many years and being host of many vector insects; weeds play an important role in the new incidences of viral infections. In this study, we presented the important information about virus diseases infecting 50 invasive weeds described in Invasive Plants Catalogue of Turkey. Our review reports the incidence reports of *Tomato spotted wilt virus (TSWV)*, *Tobacco mosaic virus (TMV)*, *Potato virus Y (PVY)*, *Cucumber mosaic virus (CMV)*, *Tomato yellow leaf curl virus (TYLCV)* infections on invasive weeds. It is thought that different viruses infecting the invasive plants are easily transported with these plants from their areas of origin to new habitats.

Keywords: Viral diseases, Invasive weeds, Review, Invasive Plants Catalogue of Turkey